

Αιτιολογική Έκθεση για την Τροποποίηση του Καταστατικού της ΕΕΛΛΑΚ

1. Εισαγωγή

Η παρούσα Αιτιολογική Έκθεση συντάχθηκε με στόχο να τεκμηριώσει την αναγκαιότητα, το σκεπτικό και τα οφέλη των προτεινόμενων τροποποιήσεων στο καταστατικό του Οργανισμού Ανοιχτών Τεχνολογιών (ΕΕΛΛΑΚ). Η έκθεση ανταποκρίνεται στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και επιδιώκει να παρέχει ένα πλήρες πλαίσιο κατανόησης για τους σκοπούς της τροποποίησης.

2. Η εξέλιξη του οικοσυστήματος ανοικτών τεχνολογιών

2.1 Παγκόσμιες τάσεις και μετασχηματισμοί

Το οικοσύστημα του ανοικτού λογισμικού έχει υποστεί θεμελιώδεις μετασχηματισμούς τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με την [πρόσφατη μελέτη](#) του Harvard Business School (Hoffmann, Nagle & Zhou, 2024), η συνολική αξία χρήσης του ανοικτού λογισμικού εκτιμάται στα \$8,8 τρισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Η μελέτη καταδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις θα χρειάζονταν να δαπανήσουν 3,5 φορές περισσότερα για λογισμικό εάν δεν υπήρχε το ΕΛΛΑΚ.

Παράλληλα, παρατηρείται μια σημαντική αλλαγή στο μοντέλο ανάπτυξης και συντήρησης του ανοικτού λογισμικού. Ενώ το κίνημα ξεκίνησε κυρίως από εθελοντές προγραμματιστές και ακαδημαϊκά ιδρύματα, σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία του κώδικα αναπτύσσεται από επαγγελματίες που εργάζονται σε επιχειρήσεις τεχνολογίας. Σύμφωνα με την έκθεση "[State of Open Source](#)" του Linux Foundation (2023), πάνω από το 70% των συνεισφορών στα κορυφαία έργα ανοικτού κώδικα προέρχονται από επαγγελματίες που χρηματοδοτούνται από εταιρείες.

3. Η περίπτωση της ΕΕΛΛΑΚ: Ανάγκη εκσυγχρονισμού

3.1 Σύντομο ιστορικό

Η ΕΕΛΛΑΚ ιδρύθηκε το 2008 και σήμερα αριθμεί 37 ακαδημαϊκά, ερευνητικά ιδρύματα και κοινωφελείς οργανισμούς. Έχοντας αναπτύξει και εξελίξει μια ολιστική αντίληψη στα θέματα της ανοιχτότητας (ανοιχτό λογισμικό, ανοιχτά πρότυπα, ανοιχτό υλικό, ανοιχτές άδειες, ανοιχτά δεδομένα, ανοιχτή διακυβέρνηση, η ΕΕΛΛΑΚ στα 17 χρόνια λειτουργίας της, έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση των τεχνολογιών και πρακτικών ανοιχτής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα. Ουσιαστικά, αποτελεί τον εθνικό κόμβο διασύνδεσης των πάσης φύσεως ενδιαφερομένων για τα ευρύτερα ζητήματα της ανοιχτότητας και συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της σχετικής κουλτούρας στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Ωστόσο, οι προαναφερθείσες παγκόσμιες εξελίξεις καθιστούν αναγκαία την αναπροσαρμογή του μοντέλου διακυβέρνησης και λειτουργίας της ΕΕΛΛΑΚ ώστε να ανταποκρίνεται στη νέα και συνεχώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

3.2 Προκλήσεις και ευκαιρίες

Η ΕΕΛΛΑΚ αντιμετωπίζει σήμερα συγκεκριμένες προκλήσεις που καθιστούν αναγκαία τη διεύρυνση της βάσης των μελών της:

1. **Έλλειψη συντονισμένης διεκδίκησης για το ανοικτό λογισμικό:** Απουσιάζει ένας ισχυρός μηχανισμός για τη συντονισμένη διεκδίκηση ευνοϊκότερων όρων για τις ανοιχτές τεχνολογίες στους δημόσιους διαγωνισμούς, με αποτέλεσμα το πολύ συχνό φαινόμενο διακηρύξεων-προκηρύξεων έργων ΤΠΕ με προδιαγραφές που ευνοούν ξεκάθαρα κλειστές λύσεις έναντι ανοικτών εναλλακτικών.
2. **Ανάγκη καλλιέργειας κουλτούρας συνεισφοράς:** Υπάρχει σημαντικό έλλειμμα κουλτούρας συνεισφοράς των ελληνικών εταιριών σε έργα ανοικτού λογισμικού. Η θεσμοθέτηση Γραφείων Ανοικτού Λογισμικού (Open Source Program Offices - OSPO) στις ελληνικές εταιρείες ΤΠΕ είναι σχεδόν άγνωστη πρακτική, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται πλήρως τα οφέλη του ΕΛΛΑΚ στο επιχειρηματικό περιβάλλον.
3. **Ανάγκη γεφύρωσης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα:** Η σε οργανωμένο και συστηματικό πλαίσιο συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχή διάδοση των ανοικτών τεχνολογιών στην Ελλάδα.
4. **Ανάγκη για διαφοροποίηση τεχνογνωσίας:** Η ενεργός συμμετοχή εταιριών ΤΠΕ θα εμπλουτίσει την τεχνογνωσία της ΕΕΛΛΑΚ και των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων μελών της με γνώσεις και εμπειρίες από το επιχειρηματικό περιβάλλον.
5. **Περιορισμένη επιρροή στο επιχειρηματικό οικοσύστημα:** Παρά την επιτυχημένη παρουσία της ΕΕΛΛΑΚ στον ακαδημαϊκό και δημόσιο τομέα, η επιρροή της στην επιχειρηματική κοινότητα ΤΠΕ παραμένει περιορισμένη.

3.3 Ευκαιρίες από τη διεύρυνση

1. **Δημιουργία ισχυρότερου οικοσυστήματος ΕΛΛΑΚ:** Η συμπερίληψη εταιριών ΤΠΕ ως μελών του Οργανισμού Ανοιχτών Τεχνολογιών θα ενισχύσει το οικοσύστημα ανοικτών τεχνολογιών στην Ελλάδα, αυξάνοντας τις ευκαιρίες για συνεργασίες μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.
2. **Αύξηση της επιρροής της ΕΕΛΛΑΚ:** Με διευρυμένη βάση μελών, η ΕΕΛΛΑΚ θα μπορεί να ασκήσει μεγαλύτερη θεσμική επιρροή στη χάραξη πολιτικής για τις ανοιχτές τεχνολογίες τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.
3. **Πρωώθηση της καινοτομίας:** Η συνεργασία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και εταιριών ΤΠΕ μπορεί να ανοίξει νέους δρόμους που συνδυάζουν ερευνητικές προσεγγίσεις με επιχειρηματικές ανάγκες και εφαρμογές.
4. **Οικονομική βιωσιμότητα:** Η συμμετοχή εταιρικών μελών με διαφοροποιημένη εισφορά αναλόγως του μεγέθους τους δύναται να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα της ΕΕΛΛΑΚ.

3.4 Στόχοι

Η τροποποίηση του Καταστατικού αποσκοπεί στην ενίσχυση του ρόλου της ΕΕΛΛΑΚ ως κεντρικού πυλώνα προώθησης των ανοιχτών τεχνολογιών στην Ελλάδα, μέσω της διεύρυνσης της συμμετοχής και του εκσυγχρονισμού της δομής διακυβέρνησης. Οι κύριοι στόχοι είναι:

1. **Ενίσχυση του οικοσυστήματος ανοιχτών τεχνολογιών:** Όπως καταδεικνύει η πρόσφατη μελέτη του Harvard Business School (2024), η συνολική αξία του ανοικτού λογισμικού εκτιμάται στα \$8,8 τρισεκατομμύρια παγκοσμίως. Η ενεργή και οργανωμένη συμμετοχή των ιδιωτικών εταιριών ΤΠΕ που μοιράζονται τους στόχους της ΕΕΛΛΑΚ θα συμβάλει στην καλλιέργεια της καινοτομίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού οικοσυστήματος εταιριών ΤΠΕ.

2. **Γεφύρωση του χάσματος δημόσιου-ιδιωτικού τομέα:** Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η συμπερίληψη εταιρικών μελών ΤΠΕ ανοιχτών τεχνολογιών θα ενισχύσει τις συνέργειες τετραπλής έλικας καινοτομίας μεταξύ πανεπιστημίων & ερευνητικών κέντρων, κοινωνίας πολιτών, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην προώθηση των ανοιχτών τεχνολογιών. **Η ΕΕΛΛΑΚ ως φύσει πολυμετοχικός οργανισμός έχει όλες τις προϋποθέσεις να μετατρέψει σε προνομιακό της πεδίο τον κυοφορούμενο μετασχηματισμό διαδραματίζοντας καταλυτικό ρόλο.**
3. **Διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας:** Η διεύρυνση της βάσης συμμετοχής διαφοροποιεί τους πόρους και κυρίως τις μελλοντικές δυνατότητες της ΕΕΛΛΑΚ, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην ενίσχυση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του Οργανισμού.
4. **Εκσυγχρονισμός της διακυβέρνησης:** Η θέσπιση νέων οργάνων και μηχανισμών θα ενισχύσει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα λειτουργίας του Οργανισμού
5. **Διατήρηση των θεμελιωδών αξιών:** Παράλληλα, διασφαλίζεται ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας και οι αξίες της ΕΕΛΛΑΚ, με μηχανισμούς και διαδικασίες που εγγυώνται τη διατήρηση της ταυτότητάς της.

3.5 Αναμενόμενα Οφέλη

1. **Για την ΕΕΛΛΑΚ:** Διεύρυνση των δυνατοτήτων άσκησης θεσμικής πίεσης και επιρροής καθώς επίσης και του δυνητικού αντίκτυπου της αποστολής και των πόρων της.
2. **Για τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα:** Νέες ευκαιρίες συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα, μεγαλύτερη διάχυση της έρευνας, αλληλεπίδραση με τον ιδιωτικό τομέα στα θέματα ανοικτού λογισμικού.
3. **Για τις ιδιωτικές εταιρείες ΤΠΕ:** Δικτύωση με την ακαδημαϊκή κοινότητα, πρόσβαση σε καινοτομία, συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικών για το ανοικτό λογισμικό, ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης του ιδιωτικού τομέα σε σχετικά θέματα, δημιουργία πλέγματος συνεργασίας με τον δημόσιο ερευνητικό και ακαδημαϊκό ιστό της χώρας.
4. **Για το ευρύτερο οικοσύστημα:** Ισχυρότερη συλλογική φωνή για την προώθηση των ανοιχτών τεχνολογιών. Ενίσχυση και περαιτέρω καλλιέργεια κουλτούρας εξωστρέφειας μέσα από περισσότερες πρωτοβουλίες για δράσεις και έργα σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

4. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις και το σκεπτικό τους

4.1 Διεύρυνση των κατηγοριών μελών

Η κύρια τροποποίηση αφορά στην προσθήκη της κατηγορίας των "Εταιρικών μελών" που θα περιλαμβάνει ιδιωτικές εταιρείες ΤΠΕ. Το σκεπτικό πίσω από αυτή την αλλαγή είναι:

- Η διεύρυνση του οικοσυστήματος ανοικτών τεχνολογιών στην Ελλάδα
- Η αύξηση της θεσμικής επιρροής της ΕΕΛΛΑΚ στην ελληνική ψηφιακή οικονομία
- Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ακαδημαϊκού/ερευνητικού κόσμου και επιχειρηματικού τομέα
- Η ενίσχυση της βιωσιμότητας του οργανισμού μέσω διαφοροποίησης των πηγών χρηματοδότησης

4.2 Κλιμακωτό σύστημα εισφορών και ειδική πρόβλεψη για νεοφυείς επιχειρήσεις

Το προτεινόμενο κλιμακωτό σύστημα εισφορών για τα εταιρικά μέλη βασίζεται στα διεθνή πρότυπα αντίστοιχων οργανισμών και στοχεύει:

- Στην ενθάρρυνση της συμμετοχής επιχειρήσεων όλων των μεγεθών
- Στη δίκαιη κατανομή του οικονομικού βάρους βάσει της οικονομικής δυνατότητας
- Στη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της ΕΕΛΛΑΚ

Η ειδική πρόβλεψη για νεοφυείς επιχειρήσεις είναι σχεδιασμένη για να ενθαρρύνει τη συμμετοχή καινοτόμων νέων εταιρειών που συχνά έχουν περιορισμένους πόρους αλλά σημαντική συνεισφορά στο οικοσύστημα ανοικτών τεχνολογιών.

4.3 Αναλογική εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο

Η πρόταση για αναλογική εκπροσώπηση στο ΔΣ με 8 μέλη από τα Τακτικά μέλη και 3 μέλη από τα Εταιρικά μέλη αποσκοπεί:

- Στη διασφάλιση της συνέχειας του ακαδημαϊκού και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα της ΕΕΛΛΑΚ
- Στην ενσωμάτωση της επιχειρηματικής οπτικής στη λήψη αποφάσεων
- Στην εξισορρόπηση της συμμετοχής των διαφορετικών κατηγοριών μελών

4.4 Μηχανισμός στάθμισης ψήφων στη Γενική Συνέλευση

Ο προτεινόμενος μηχανισμός στάθμισης ψήφων εξυπηρετεί έναν κρίσιμο σκοπό:

- Διασφαλίζει ότι τα Εταιρικά μέλη θα έχουν ουσιαστική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων
- Παράλληλα, δημιουργεί ένα ανώτατο όριο (1/3 των συνολικών ψήφων) ώστε να μην μπορούν τα Εταιρικά μέλη να υπερκεράσουν τα Τακτικά μέλη
- Η διαβάθμιση των ψήφων βάσει μεγέθους αναγνωρίζει τη διαφορετική συνεισφορά και επιρροή επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους

4.5 Προσθήκη νέων οργάνων και μηχανισμών διακυβέρνησης

Η προσθήκη νέων οργάνων και μηχανισμών διακυβέρνησης (Κώδικας Δεοντολογίας, Διαχείριση Διαφορών, Επιτροπή Συνεργασίας Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα) στοχεύει:

- Στην ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχικότητας
- Στη συστηματική αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των εταιρικών μελών

5. Διασφαλίσεις για τη διατήρηση της φυσιογνωμίας της ΕΕΛΛΑΚ

Η προτεινόμενη τροποποίηση περιλαμβάνει σημαντικές διασφαλίσεις που εγγυώνται τη διατήρηση της φυσιογνωμίας της ΕΕΛΛΑΚ ως μη κερδοσκοπικού οργανισμού προσανατολισμένου στο δημόσιο συμφέρον:

1. **Πλειοψηφία Τακτικών μελών στο ΔΣ:** Τα 8 από τα 11 μέλη του ΔΣ θα προέρχονται

από τα Τακτικά μέλη.

2. **Όριο 1/3 στο σύνολο των ψήφων των Εταιρικών μελών:** Διασφαλίζει ότι δεν μπορούν να λάβουν αποφάσεις χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των Τακτικών μελών διαφυλάσσοντας τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του Οργανισμού και τη συνέχιση προσήλωσής του στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.
3. **Κώδικας Δεοντολογίας:** Θα καθορίζει τις αρχές για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων.
4. **Διατήρηση του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα:** Δεν αλλάζει ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας της ΕΕΛΛΑΚ και η προσήλωσή της στην προαγωγή των ανοικτών τεχνολογιών.
5. **Ετήσια έκθεση πεπραγμένων και οικονομικός απολογισμός:** Ενισχύει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

6. Αναμενόμενα οφέλη από την τροποποίηση

6.1 Για την ΕΕΛΛΑΚ

- Εμπλουτισμός της τεχνογνωσίας και των δυνατοτήτων υλοποίησης έργων
- Αύξηση της επιρροής στη διαμόρφωση ψηφιακών πολιτικών
- Δημιουργία ενός πιο δυναμικού και αντιπροσωπευτικού οικοσυστήματος ανοικτών τεχνολογιών
- Ενίσχυση της οικονομικής βιωσιμότητας μέσω διεύρυνσης των πηγών χρηματοδότησης

6.2 Για τα υφιστάμενα Τακτικά μέλη

- Νέες ευκαιρίες συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα
- Ενίσχυση της επιρροής των ερευνητικών και ακαδημαϊκών φορέων στη χάραξη δημόσιας ψηφιακής πολιτικής αλλά και στην επιχειρηματική κοινότητα
- Πρόσβαση σε νέες πηγές τεχνογνωσίας και πόρων
- Περαιτέρω προώθηση των έργων τους στο επιχειρηματικό περιβάλλον

6.3 Για τα νέα Εταιρικά μέλη

- Ευκαιρία συμμετοχής σε ένα καθιερωμένο δίκτυο προώθησης των ανοικτών τεχνολογιών
- Συνεργασία με κορυφαία ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα
- Συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικών και στρατηγικών για τις ανοικτές τεχνολογίες
- Πρόσβαση σε τεχνογνωσία, έργα και δίκτυα που ενισχύουν την καινοτομία

6.4 Για το ευρύτερο οικοσύστημα ανοικτών τεχνολογιών στην Ελλάδα

- Ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

- Επιτάχυνση της υιοθέτησης ανοικτών τεχνολογιών στην ελληνική οικονομία
- Δημιουργία νέων έργων και πρωτοβουλιών με ευρύτερο αντίκτυπο
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων στους τεχνολογικούς τομείς

7. Πηγές και αναφορές

1. Hoffmann, M., Nagle, F., & Zhou, Y. (2024). The Value of Open Source Software. Harvard Business School Working Paper. https://www.hbs.edu/ris/Publication%20Files/24-038_51f8444f-502c-4139-8bf2-56eb4b65c58a.pdf
2. Linux Foundation. (2023). The State of Open Source Report. <https://www.linuxfoundation.org/hubfs/LF%20Research/FINOS%20State%20of%20Open%20Source%20in%20Financial%20Services%202023%20-%20Report.pdf?hsLang=en>